

K?só, faopál és más kincsek

2015 december 13. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Eperjes délkeleti városnegyedéhez tartozik Sóvár (régiesen: Tótsóvár, szlovákul Solivar, németül Salzburg).

Az új panelblokkok és néhány régi ház mellett Szlovákia egyetlen, ma is m?köd? sóbányája található.

Érdemes felidézni, hogy Trianon el?tt még további tíz régi sóbányája volt Magyarországnak – a máramarosi Rónaszéken, Aknaszlatinán és Aknasugatagon, az erdélyi Tordán, Marosújváron, Vízaknán, Désaknán, Parajdon, Kolozson és Széken. Már a római korban kitermelték és elszállították a Kárpátokból a középkor óta a legfontosabb királyi-állami jövedéknek számított étkezési sót.

Egy régi história szerint a II. Endre király szentföldi keresztes hadjáratában (1217–1218) részt vett Simon zempléni bán nejének régóta nem sikerült gyermeket szülnie, mígnem egy babonás cigány n? megáldotta: adjon neki az Isten minél több fiúgyermeket! A Sóvárba hazalátogatott f?úr néhány napot töltött asszonyával, majd amikor végleg hazatért, hat kisfiút talált mellette. Gyanakodott Simon úr – az anya félelmében meg akarta fojtani a fiúkat –, a férj haragját azonban legy?zte az atyai szeretet. Hagyta élni a fiúcskákat, hat környékbeli várba (Eszeny, Ráska, Szerdahely, Kövesd, Bocskó és Zemplén) vitette ?ket, hogy ott nevel?djenek fel.

Szent István király-plébánia Sóváron (a szerz? felvétele)

Esztend?k múltán a hat legényb?l egy-egy híres nemzetség sarjadt: köztük a Bocskay, Ráskay és a sóvári Baksa. Okirat szerint IV. (Kun) László 1285-ben adományozta Baksa-Soós Györgynek „castrum Salis” várát, Sópatak és Detre falvakkal. A hosszú pályát befutott Soós família háromszázhét éven át bírta a királyi adományt, mígnem 1592-ben I. Rudolf császár végrehajtói rátették a kincstári monopólium pecsétjét. A szilárd k?só kézi vágása 1752-ig tartott, amikor is bányavíz árasztotta el a járatokat. Attól fogva szivattyúzzák, kazánokban lepárolják és szárítják a k?sót; az idén végre restaurálták a hatalmas, több emeletes, 17. századi sókamara- és raktárházat.

Sóvár Szent István király-plébániája szerepel az 1332–1337. évi pápai tizedjegyzékekben. A magas dombon álló, szép arányú barokk templomnak már csak a falazata és a torony teste emlékeztet a 14-15. századi mivoltára (képünkön), 1730-ban építették át, akkor készült a három oltár Szent István, Szent László és Szent Imre herceg tiszteletére. Tótsóvár másik, szlovák egyháza 1757-ben készült. Talán már egyetlen magyar sem él helyben.

Sóvárról Aranybányán (Zlata Bana) át érkezünk a húsz kilométerre keletre lev? Vörösvágásra (Cervenica). Az

Eperjes–Tokaji-hegység telis-tele van nemes ásványokkal, gyógyvizekkel. Már az ókorban ismerték, gy?jtötték, metszették és csiszolták a nemes opált a környéken. „Bizonyára a magyar élhetetlenség az oka, hogy a vörösvágási nemes opállal épp akkor, amikor külföldön a divatja legkapósabb volt, semmihez sem tudtunk fogni. Lalique, a párizsi ötvösfejedelem húsz éve boldog volt, ha vagyont ér? ékszerein egy-egy borsónyi nemes opálnak tudott adni díszhelyet” – írta Divald Kornél 1925-ben. Érthet? az eperjesi születés? m?gy?jt?-történész böstörgése e restség láttán, hiszen kétezer év óta nagybecs? keleti exportcikk volt az opál. A történész Plinius szerint Trákia volt a nemes faopál hazája, a tudósok mégiscsak a mai helyet ismerik el a szerfölött ritka vörös szín? ékk? lel?helyeként. A középkorban ötvösmunkákat, egyházi kegytárgyakat díszítettek vele: látható bel?lük a szepesi székesegyház úrmutatójában és az eperjesi Szent Miklós-templom cibóriumában is. Az 1750-es években egy szakadékban talált félkilós opáltömbb?l készítettek MáriaTerézia királyn?nek egy drágakövekkel dúsított, faragott bokrétát. Napóleon császár is kedvelte, a helybeli pórnép pedig ma is mélyen hisz az opál részegséget gyógyító erejében.

Vörösvágást az 1300-as években alapították a német jog szerint. Els? írásos említése 1427-b?l való, egy adóösszeírásban. Az irtványtelepülés középkori eredet? temploma a hosszú utcás falu felvégén, ligetes kertben található. Itt is megmaradt a gótikus faltömeg, az újkorban azonban több ízben átesett renováláson (1733, 1809, 1970-es évek).

Zsegnye (Zeh’na) a Kassa-Eperjes f?út közelében – a kett? közt félúton – található. Az ezerlelkes tót község nevezetessége az evangélikus templom. Els? pillantásra elárulja, hogy sokkal régebben épült a reformációnál: hatalmas saroktámpillérek er?sítik a nyugati, l?réses tornyot, t?le keletre tiszta román stílusú hajó és szentély húzódik. A rövid, félköríves apszis keresztboltozatos térrel kapcsolódik a hajóhoz, ami ritka megoldás a maga idejéb?l. A 13. századot idézi a küls? fal faragott oromdísze, míg a magas bástyával körbevett cinterem déli oldalán a nagyszabású, neoreneszánsz stílusú sírkápolna adja fel a leckét a régi id?k búvárainak.

Ludwig Emil - www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló